

DO VNITROZEMÍ

Vladimíra Valová

Host

VLADIMÍRA VALOVÁ

DO VNITROZEMÍ

**VLADIMÍRA
VALOVÁ**

Brno 2017

DO VNITROZEMÍ

Kniha byla vydána za finančního přispění
Nadace Český literární fond

© Vladimíra Valová, 2017

Cover art © Lucie Zajíčková;

Shutterstock.com: kzww a sociologas

Illustrations © Lucie Zajíčková

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-290-9 (PDF)

ISBN 978-80-7577-291-6 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-292-3 (MobiPocket)

NA BŘEHU JEZERA
STOJÍ BÍLÝ VLK
A PIJE MOJI SMRT.

Vladimír Václavek

DUŠE

Půda čpí tak, že venčící se psi zůstávají mimo sebe. Vzdálené ohně a tlející zem požírají zbytky a pracují na obrodě. Letošní listopad jako by vykradl vůně několika listopadů příštích. Je čas navštívit mrtvé.

Eleniny kroky rozrážejí ticho a tmou. I když se to patří, ona na starý hřbitov nemíří. Nechce se v úzkých uličkách vyhýbat rodinným hloučkům a ztišeným hlasem se omlouvat, že překáží.

Shání jen večeri a láhev vína. Jan má lékařskou službu na chirurgické pohotovosti, ale přijít by měl. Jestli ho neurve jiná sestra, a Elen doufá, že se to zatím podařilo jen jí, nemuselo by tentokrát zůstat u několika ukradených hodin týdně. Brzy jí bude třicet, tak proč už nezakotvit.

Teď ale hledá nově otevřený koloniál a v počínajícím bloudění ji vyruší dusot dětských nohou.

„Ta kabelka je tak malá, že se do ní nic nevejde!“ vykřikne v běhu kluk, na nic nečeká a pádí dál, až se ztrácí v mlžných zkratkách.

Měl pravdu, do té se nevejde ani nejskromnější večere, nějakou tašku jí snad prodají. Kde ten krám sakra je?

V místě, kde ho čekala, našla bazar s oblečením. Chodí, začíná se vztekat a z kabelky vytáhne krabičku cigaret. Marně ale hledá zapalovač. Vysype klíče, peněženku a telefon, oheň nemá.

„Sakra!“ kopne do toho nejbližšího, což jsou plechová vrata, za kterými čekají dva hlasití, nepochybně mohutní psi.

Svým běsněním Elen vyděsili, instinktivně se rozběhla, ale brzy se zadýchává. Večerka pořád nikde a poblíž není ani hospoda, ve které by si koupila alespoň krabičku zápalek. Cigareta jí však chybí pořád víc a dochází jí, že hřbitov je jen o dvě ulice dál. A jestli si v tuhle chvíli někde připálí, tak jedině na některém z hrobů. Jsou Dušičky.

Vstupní branou prochází bez pohnutí. Když však vejde, překvapí ji, kolik tlumených hlasů i přes pozdní hodinu slyší. Zvedne oči a záplava červených a žlutých světel ji oslní. Je to vznešené a krásné, jenže Elen potřebuje cigaretu. Vytipuje si rohový náhrobek s dvěma plamínky v červených plastových obalech. Dřepne si, přečte jména zemřelých manželů Josefa a Julie — snad spolu byli šťastní — a bere do ruky kalíšek. Spálí si prsty, podrážděným šepotem nadává a konečně si zapálí. Na chvíli zavře oči, nadechne se, vzpomene si na dětskou hru, párkrát v dřepu pitomě poskočí, málem spadne, zase najde rovnováhu, otevře oči a zjišťuje, že fouká kouř přímo do tváře Krista. A dojde jí, že při té hře šlo o zajíčka, jamku a samotu a skákalo se s očima otevřenýma. Zajíčka na samotu, ano, ale teď je tady Kristus zvěčněný v kameni.

Co s ním? Potřebovala jsem jen oheň, vysvětluje Elen jemu, sobě i mrtvému páru. Nebudu tady postávat a pře-

mýšlet o Bohu, lásce a smrti, to po mně teď nemůžete chtít. Díky za ten plamen, ale už zas půjdu. Stavím se jindy, Josefe, Julie a Kriste, až se to nebude tak nabízet, až zmizí sváteční, mystická a taky pomíjivá atmosféra a obaly od kalíšků se budou válet vedle támhletoho kontejneru. Přijdu, až bude slejvák a nebude tu ani noha, až to nebude povinné, přijdu za vámi třemi a oheň vám vrátím. Slibuju. Teď musím najít ten krám.

Odchází a je jí dobře. Díky cigaretě a slibu, který dala a na který snad nezapomene a možná ho i dodrží. Má pocit, že ti tři jsou její spiklenci; připálili jí.

Asi padesát metrů od zadní hřbitovní brány konečně narazí na večerku. Nade dveřmi visí bílo-zelený reklamní štít Moje potraviny a mladý krásný Vietnamec za pokladnou zrovna sleduje YouTube. Pozdraví, usmívá se a po očku sleduje Elen a několik dalších nakupujících. Za pár týdnů provozu už dobře zná složení večerních zákazníků: partičky ztracených pubertáků s muzikou v telefonech, opilci, vydědenci všeho druhu a tu a tam někdo, kdo sice patří do jiného prostoru, potřebuje ale cigarety, chybějící ingredienci do teplé večere nebo sladkost, kterou je dobré si udobřit děti a nenápadně, možná nevědomky si je naklonit na svou stranu.

Elen si po chvíli uvědomí, že prodavač si zpívá. Společně se Céline Dion prožívá lásku, tragicky a dojemně, přitom ale monitoruje dění. Ona zatím najde, co potřebuje, víno ve vkusné láhvi, čerstvě prošlý sýr a tři rohlíky. U pokladny nesmí zapomenout na zapalovač a igelitovou tašku. Sortiment zhodnotí jako vyhovující; baví ji místo, kde koupí pastičky na myši i předražené slané mandle. Pomalu se řadí do fronty, před ní jsou dva zákazníci, za

ni si stoupl třetí. Ten, který má platit, ještě něco nesrozumitelně vyžaduje.

„Unce?“ opakuje prodavač trpělivě.

„Ssss... slunce,“ snaží se muž, ale alkohol mu to kazí a zní to, jako když šustí hedvábný papír.

„Nerozumím vám, pane... chcete sumce?“ ptá se prodavač čistou češtinou.

„Slunce!“ napoví Elen hlasitě a ve stejný okamžik jako zákazník za jejími zády. Podívají se na sebe.

„Á!“ zasměje se prodavač a podá litr nejlevnějšího vína v plastu.

„Když sou ty... duše. Šičky. Ty dušičky. Slunce mussí bejt!“ vysvětluje platící. S prodavačem se omlouvají jeden druhému, děkují si a div se neobejmou.

Elen všechno vnímá jen okrajově. Cítí teplo, které sálá z mladého muže stojícího za ní. Když se k němu otočila, ucítila lehký rumový odér, ale nebylo to nepříjemné. Odkud ho zná? Možná ho ošetřovala, když ho policisté přivezli zmláceného a zpitého na pohotovost; tyhle typy se tam jinak nedostávají. Ale ne, už ví, pár měsíců ho venku potkává, líbí se jí jeho chůze, klidná a rozvázná, kroky mladého flákače. Nejspíš přespává venku nebo někde na ubytovně, ale kdoví. Krátký pohled stačil, aby si všimla, že má vypité, jasně modré oči a kdysi nevinný úsměv, který je jeho falešnou zbraní.

Teď už ale Elen platí, nezapomíná na nic a je ráda, že vypadne na chladný vzduch. Venku se zhluboka nadechne, zapne kabát a už skoro odchází, když za sebou uslyší hlas.

„Promiňte, nezlobte se, nemoh bych si od vás zavolat? Já nemám kredit a je to důležitý,“ říká jí ten muž.

„V obchodě vám ho nabijí.“

„Prachy došly,“ usměje se přesně tak, jak Elen očekává. Nezmůže se ale na nic, telefon mu podává a přitom se zadívá na jeho nezdravě oteklé prsty.

„Díky! Zaplatím vám pak panáka, na to snad nějaký mergle ještě najdu,“ usmívá se ještě kouzelněji a Elen se rychle podívá na hodinky. Brzy u ní zazvoní Jan, už nemá moc času.

Muž se do telefonu tlumeným hlasem vmlouvá, omlouvá a náhle hovor ukončí.

„Jste hodná, díky. A teď ten panák. Nesednem si hned tady vedle? Nejspíš jo, tohle je dušičková sibérie. Jdeme,“ oznámí Elen, chytne ji za loket, ona jde a je to, jako by vyrazila po sjezdovce dolů. Jen doufá, že to, co ještě nemůže rozeznat, není betonový kvádr, který ji při nárazu v lepším případě přizabije, ale čistá hromada sněhu, na jejíž vrchol zlehka dojde.

V lokále to vypadá jako ve hře na domácí útulno. Elektrický krb je vypnutý a sušené květiny prostě uschlé. Elenina společníka tady zjevně dobře znají a nejsou moc nadšení, že ho vidí.

„Dva panáky — chcete vodku? Rum? Tak vodku a mně rum, velký, jistě,“ objednává hned ve dveřích a vede Elen k malému stolku u topení. Vede ji, to je ono. Jde pár kroků za ním, sleduje jeho chůzi a poslušně si sedá. Svléká si bundu a rozhlíží se kolem, na tváři cítí jeho oči. Barman je rychlý.

„Já jsem Cyril,“ představuje se průvodce, když si ťukají.

„Fakt?“ vypadne z Elen a hned se omlouvá: „Promiňte, teda promiň, asi si tykáme. Já jen, že je to takový netypický jméno.“

„Jasně. A aby to bylo celý, tak brácha je Metoděj.“

„To ne.“

„Jo.“

„Rodiče jsou vtipní.“

„Nejsou.“

„Ztratili smysl pro humor?“

„Nejsou.“

Dívají se na sebe a v Cyrilovi vzápětí mizí celý rum. Elen vypije vodku nadvakrát, na nic se neptá a oběma rovnou objednáva další pití. Má pocit, že se ocitla v příběhu otevřených konců, neznámých tónů a obrazů, jen do něj skočit. Ona tohle přitom nedělá, nechodí s cizími muži po barech. Tohle není ona. Jenže právě teď slyší, jak se jí ďábel někde v zátylku směje.

„Brzy budu muset jít, promiň,“ omlouvá se, i když to není nutné.

„Hmm. A ty jsi...?“

„Co?“

„Jak se jmenuješ?“

„Aha... Elen. Elen.“

„Ten telefonát...“

„...to je tvoje věc.“

Dál oba mlčí. Elen chápe, že s tímhle člověkem není třeba vést dlouhé seznamovací řeči. Vypadá, jako by ve svém těle prožil už několik životů. Kolem blafujících očí má vrásky, nos několikrát zlomený a třesoucí se, oteklé prsty. Ale je zvláště klidný, zvyklý bez dlouhého rozmyšlení říct „Jdeme“. Fascinuje Elen jako umělecké dílo v muzeu, jako starý strom v poli. A hřeje, i přes stůl ji pořád hřeje.

Do reality ji vrací hluk od vedlejšího stolu, kde zřejmě sedávají stálí hosté.

„Nemá smysl jim odmalička lhát!“

„Ale připravíš je vo velký kouzlo, vole! Dyť je to krásný, když ještě něčemu věřej.“

„Jo? A co ty, když jsi byl malej? Fotr ti pouštěl leda Zápotockýho s tím jeho vánočním proslovem vo hvězdě, ne? Říkej si vnučatům, co chceš, ale já těm svejm vo žádným Ježíškovi lhát nebudu!“

„Mýho fotra si do huby neber, to teda bacha! A teď se du vychcat!“

Břichatý padesátník bouchl do stolu a nejistě odešel. Cyril položil svou ruku, své oteklé prsty na Elenino koleno. Neuhnula, nic neřekla, i když to bylo tak nečekané, neurvalé a příliš brzy. U vedlejšího stolu někdo hlasitě volá po další rundě.

„Kdo to objednal?“ zeptal se štamgast, když se vrátil.

„Ježíšek, pičo!“

Stůl heká smíchy, Elen s Cyrilem se smějí taky a dávají si třetí sklenku, tentokrát malou. Eleniným tělem proudí teplo z jeho dlaně a vodky, víc ani nechce.

Na dvou obrazovkách běží sportovní přenosy, které ale skoro nikdo nesleduje. Cyril odchází za barmanem, něco s ním domlouvá, a když se vrátí, nesedne si už naproti Elen, ale vedle ní. Musí se natočit, aby se zas mohla dívat do těch vypitých očí. Za chvíli cítí jeho ruku na stehně. I přes tu drzost zůstává lehká, opatrná.

„Objednal jsem ještě dva malý. Je všechno v pohodě?“

„Jistě,“ odpovídá Elen a pořád se zlehka nechává vést. Pozoruje, vnímá, nijak nezasahuje. On se rozpovídal, ale i když sedí vedle sebe, skoro mu nerozumí. Mluví tiše, spíš sám k sobě. Elen sleduje hru jeho očí a úsměvu, vnímá protivnou sebelítost, obviňování a polopravdy. Raději ho rychle zastaví a upozorní na skutečnost, že mají téměř

stejnou barvu vlasů. Elen chytne do ruky svůj kaštanový cop, přiloží jej k Cyrilově hlavě a pak se jen smějí, protože vážně nevidí žádný rozdíl.

Elen zhltne další malou vodku a vzpomene si na návštěvu hřbitova. Vadilo jí to velké množství červených světel, ano. Z dětství nosí v hlavě obraz zlatavého lánu, který vytvářely žlutě svítící kalíšky v hnědých, bakelitových obalech. Když teď zavře oči, stojí u kuchyňského okna starého bytu, kde je zhasnuto a odkud je pohled na vzdálené rozsvícené hroby krásný. Cyril ji hladí po vlasech a ona v tu chvíli neví, jestli vzpomíná jen v duchu, nebo vypráví. I v tom starém bytě byl Kristus. Jen si není jistá, zda na obrázku, nebo schovaný v malém kříži na zdi, ale byl tam.

Jenže proč tolik červené? To je teď na krchově móda? Oba se smějí, takže ano, mluví nahlas. Aniž by to zvažovala, zajede Cyrilovi rukou pod svetr a hladí mu holá záda. Jsou hřejivá, pro ženskou ruku dokonalá a důvěrně známá, i když se jich dotýká poprvé. A vidí před sebou jména Josefa a Julie vytesaná do kamene, kamenem spojená.

Číšník přichází a odchází, hospoda hučí a Elen se cítí jak ve snu, ze kterého je třeba vyskočit, cukr káva tři dva teď. Bum.

„Nejlepší je to, co se nestane,“ mumlá Cyrilovi do ucha. Špatně vyslovuje, stejně jako ten muž ve večerce, a neví přesně, kolik toho vlastně vypila. Dívá se na mobil, nachází několik zmeškaných hovorů od Jana a překvapí ji, že je tak pozdě.

Opatrně se obléká, na stole nechává všechny své peníze, na židli večeri a víno a odchází. Neloučí se, zase se potkají.

Před lokálem si zapíná kabát a myslí na Jana. Má mu zavolat? Ale nedokáže si vybavit jeho tvář ani dotek; jeho záda nejsou taková, ani ruce. Nechce, aby jejich jména zůstala v kameni navěky vedle sebe.

Na chodníku málem uklouzne a uvědomí si, že se muse-
lo silně ochladit. Dlažba se leskne a Elen zaslechne něco
zvláštního, co neustává. Vzápětí pochopí, že na ledovou
zem dopadají tisíce namrzlých kapek a vytvářejí ostrý, při-
tom jemně zvonivý zvuk, jaký dosud neslyšela. Takhle by
to nejspíš znělo, kdyby se z nebe sypaly perly. A jí se líbí
být součástí ledového představení, je šťastná, že se Cyri-
lem nechala vést, protože jinak by se nejspíš s Janem díva-
la za zavřenými okny na film a o tohle by přišla.

Zavírá oči a vidí starý strom v poli, jehož listí šustí,
i když ona je zrovna neslyší. Vidí srnky běžící kolem, Kris-
ta v kameni, Julii a Josefa a mraky ženoucí se po nebi.
Krása se děje, neustává a ona je její součástí. Může být.